

КАКЪ Е ИЗНАМЪРЕНА ПЪРВАТА ЖЕЛЪЗНИЦА

Георгъ Стефенсонъ

ТОВА, което ще ви разкажа, се е случило отдавна: преди 100 и нѣколко години. И не въ България, а въ Англия.

Презъ единъ лѣтенъ день, на зеленитѣ ливади, които се простирали до селището Вайламъ, мирно пасѣли нѣколко крави. Презъ ливадата протичала рѣчицка. На брѣга ѝ стояло едно момченце — пастирче: наричали го *Георгъ Стефенсонъ*. На една страна се виждали кжситѣ на тия, които сж били стопани на кравитѣ. По-нататѣкъ се простирало работническото селище Вайламъ, а до него — камено-вжглената мина. Непрекжсната работа кипѣла тамъ. Стоотици човѣци се спущали подъ земята да копаятъ вжглища. Други ги изхвърляли навънъ. Въ тая мина работѣлъ бащата на *Георгъ*. Семейството *Стефенсонъ* живѣло доста оскъдно въ бедна полусрутена кжщурка. Бащата на *Георгъ* се много зарадвалъ, когато видѣлъ, че малкия му синъ се съгласилъ да стане пастирче. — Една уста по-малко, а отгоре на това и още 50 лева прибавка къмъ моята заплата, — си казалъ той. Тогава беднитѣ вжглекопачи нѣмали възможностъ да пращатъ децата си на училище.

Ето защо, малкиятъ *Георгъ Стефенсонъ* станалъ пастирче. Преди това той често ходѣлъ при баща си и обичалъ да наблюдава, какъ работятъ машинитѣ. Сега това му било невъзможно. Какво да прави? Но и на брѣга на рѣчицката за него имало много нѣща интересни. Той често влизалъ въ рѣчицката. Тукъ, въ едно хубаво съгдно мѣстение се пазили неговитѣ играчки — колички, които твърде много приличали на миннитѣ колички за вжглища, дори ималъ и една малка мелничка, построена на самата рѣчицка.

Въ това време, когато се любувалъ на свѣта построена мелничка, при него дошло и друго момче. То било неговото приятелче, врѣстничето му — *Томъ*. Другарчетата се поздравили.

— Знаешъ ли, *Томъ*, какво съмъ намислилъ? Хайде да построимъ парна подвижна машина, такава, какъвто има въ руднитѣ, казалъ *Георгъ*. (Тогава е имало парни машини, но е нѣмало желѣзници).

— Отъ какво ще я направимъ, — запиталъ *Томъ*.

— Ще намѣримъ отъ какво, — добавилъ *Георгъ*.

— Е, добре, да почнемъ, — съгласилъ се *Томъ*. И двамата приятели се заловили на работа. Следъ нѣколко дни машината била готова и почнала да работи. Тя била точно такава,

какъвто имало въ руднитѣ, но само че по-малка.

Разбира се, че тази играчка на *Георгъ* скоро станала известна на цѣлото население отъ тѣхното селище. Събирали се при него и се очудвали на изобретението му не само селскитѣ деца, но и възрастнитѣ.

МИНАЛИ се нѣколко години.

Георгъ Стефенсонъ е вече юноша. Неговитѣ желания почнали да се изпълнятъ. Той работилъ вече въ рудника при машината и помагалъ на баща си. Той билъ едва на 14 години, а му била възложена такава работа, която дори и не всѣки опитенъ работникъ можелъ да върши.

Като билъ постоянно край машината, *Георгъ* внимателно я разглеждалъ и изучавалъ. Неговитѣ дарби и знания били забелязани отъ ржководителя и той почналъ да го повишава въ службата едно следъ друго. Когато станалъ на 18 години било му възложено да управлява подвижната машина, съ помощта на която изнасяли вжглищата отъ земнитѣ дълбочини на самата повърхностъ. А още следъ нѣколко години той вече станалъ миненъ механикъ.

ОЩЕ преди *Стефенсона* у мнозина механици се появила мисълъта да поставятъ парната машина на колелета и да я впрегнатъ за возене, вмѣсто коня. Но на никому не се удавало да направи това. И локомотивитѣ били направени, но да ги пуснатъ по обикновенъ пѣтъ било почти невъзможно: колелетата се забивали, заравяли въ земята. Ставало нужда на нѣкои мѣста да поставятъ по земята релси на кжсо разстояние, напримеръ, въ руднитѣ. Но релситѣ бивали жбчести и локомотивътъ и той съ жбчести колела. Машинитѣ издавали грозенъ шумъ и мжчно вървѣли. На всички се струвало, че гладкитѣ колелета, по гладки релси, ще се въртятъ все на едно мѣсто. *Стефенсонъ* пръвъ е разбралъ, че това не е вѣрно. Той си построилъ въ кжщи локомотивъ съ гладки

Роденъ 1781 г., умрѣлъ 1848 г.